

Фестивал еске новине

Број 3 • 20.10.2023.год. • Народно позориште Тимочке Крајине - Центар за културу „Зоран Радмиловић“ Зајечар

- Представа „Очеви и оци“ на Зорановим данима
- Добитница „Зорановог брка“ Сена Ђоровић
- Отворена изложба „У главној улози“ Миодрага Табачког
- Представљена Енциклопедија Српског народног позоришта, 1861-1986.

32.
ФЕСТИВАЛ
„ДАНИ ЗОРАНА РАДМИЛОВИЋА“
ОД 17. ДО 24. ОКТОБРА 2023.

ARS LONGA, VITA BREVIS

„УМЕТНОСТ ЈЕ ЕСЕНЦИЈА ЛЕПОТЕ КОЈА ОД ЗЛА ТРЕБА ДА НАС БРАНИ“ З.Радмиловић

НАСЛЕЂЕ И ЗАРОБЉЕНОСТ У КОЈИМА СМО ПРИСИЉЕНИ ДА ЖИВИМО

Друге фестивалске вечери 32. „Дана Зорана Радмиловића“, зајечарској публици представило се Народно позориште Београд представом „Очеви и оци“ Слободана Селенића. Овај позоришни комад у новом савременом читању редитеља Вељка Мићуновића и драматизацији Кате Ђармати, испраћен је одушевљењем препуног гледалишта и вишеминутним овацијама публике. Глумица Сена Ђоровић заблистала је у улози Нанке која јој је вечерас по одлуци стручног жирија фестивала донела Зоранов брк.

„Пресрећна сам због ове награде која носи име великог глумца какав је био Зоран Радмиловић. Сама представа је једна партитура, а ми смо ноте и ако не одсвирамо како треба немамо то што смо смислили, тако да ова награда заправо припада свима нама подједнако. Презадовољна сам како је публика прихватила представу, уложили смо велики рад, много времена је утрошено, и ово је по много чему посебан доживљај“ рекла је на округлом столу критике награђена глумица Сена Ђоровић.

Кроз представу се све време провлачи дилема, шта је заправо очинска љубав. На то питање је пробао да одговори глумац Никола Ракочевић, који у комаду игра улогу Стевана Медаковића. „Ја сам сигуран да у Србији понеки очеви воле своју децу на прави начин. На овим нашим просторима је помало срамота да отац воли отворено и емотивно своје дете. То је нешто на чему смо ми одрасли. Ми можемо да размишљамо шта је повод томе. Да ли је то генетика, ратови који су нас окруживали, дугогодишње ропство под Турцима, или смо просто тако научили да васпитавамо своју децу. Мада негде имам утисак да тек сада треба да научимо, ми као очеви, како да волимо

своју децу на прави начин. Да имамо одговор на то вероватно се и не би бавили Селенићем, него му се из тог разлога стално враћамо да преиспитамо где грешимо и где се спотичемо и бојим се да ћемо се Селенићем још дуго бавити. Мислим да је то важно јер тако отварамо ову тему која је за наш народ јако лековита. Да схватимо који су то корени који нас вуку у зачарани круг наслеђа и да се ослободимо његовог терета“ рекао је глумац Никола Ракочевић.

У Мићуновићевој савременој поставци, наши очеви и оци гледају нас и кроз причу Милутина

ИЗМЕЋУ ПОЗОРИШНЕ ФИКЦИЈЕ И СТВАРНОСТИ - ИЗЛОЖБА „У ГЛАВНОЈ УЛОЗИ“ МИОДРАГА ТАБАЧКОЈ У ГАЛЕРИЈИ НАРОДНОГ МУЗЕЈА У ЗАЈЕЧАРУ

Медаковића, кога игра глумац Милош Ђорђевић. „Нисмо ми ниједно време прескочили. То су заправо врло мали скокови и ми стално упадамо у исте рупе. Одавно је овај текст написан, а ја када слушам неке реченице, схватам колико су и даље актуелне и колико су потпуно данашње. Притом неко може да помисли да је текст адаптиран, а заправо није ништа убачено. То су све Селенићеве речи, тако да је то са једне стране дивно, а са друге застрашујуће.“ нагласио је глумац Милош Ђорђевић.

Младог бунтовника у комаду, Михајла Медаковића, врло надахнуто игра глумац Александар Вучковић. „Велико је питање како би завршио мој лик да је остао жив. Вероватно би постао један од тих очева, који стално нешто причају, а заправо су упали у ту неку чамотињу. Зато ми који припадамо млађој генерацији позивамо вас старије да се прикључите нашем бунту“ истакао је глумац Александар Вучковић.

У представи „Очеви и оци“ играју и Вања Ејдус, Вања Милачић, Ива Милановић и Никола Ристановски. Сценографију је урадила Зорана Петров, костиме Марија Марковић Милојев, док је за сценски говор била задужена др Љиљана Мркић Поповић.

Није претерано рећи да је српски је сценограф, костимограф, универзитетски професор и академик САНУ, Миодраг Табачки, највећи сценограф и костимограф јужнословенског подручја, с обзиром да се ради о аутору преко 300 сценографија и 100 костимографија за драмске, балетске, оперске и луткарске представе, овенчаним бројним, чак вишеструким признањима из области сценских уметности. Зајечарци и њихови гости у време позоришног фестивала „Дани Зорана Радмиловића“ имају привилегију да након Београда, погледају изложбу „У главној улози“ Миодрага Табачког приређену поводом његовог избора за члана Српске академије наука и уметности.

Изложба је, како то на свечаном отварању рече директор зајечарског Народног музеја Вујадин Милошевић, епилог одличне сарадње музеја и зајечарског позоришта.

„Велико ми је задовољство што смо на неки начин и ми узели учешће у највећем позоришном фестивалу у земљи, на „Данима Зорана Радмиловића“. Велика захвалност Владимиру Ђуричићу због свеопште помоћи и велика захвалност господину Табачком што постоји“ казао је Вујадин Милошевић додајући да је Табачки један од највећих великана позоришта у ономе чиме се он бави.

Миодраг Табачки, архитектка, сценограф, уметник, дугогодишњи матични и гостујући професор са катедре Универзитета уметности на меридијанима широм света, у биографији има и одредницу у Светској енциклопедији уметности спектакла друге половине 20. века, као једини српски уметник. О Табачком и изложби „У главној улози“ говорила је историчарка уметности Марија Симоновић.

„Изложбу коју можете овде да видите чини 50 паноа на којима су представљени најзначајнији резултати тог 50-годишњег рада. Кажем најзначајнији резултати јер је јако тешко на 50 паноа сместити стваралачки опус који чини више од 300 сценографија и више од 100 костима које је током своје каријере Табачки урадио за позоришта у

Србији, али и на простору бивше Југославије и у иностранству. Сваки пано представља једну годину његовог стваралаштва и ту су приказане фотографије где можете да видите процес његовог рада, али и документацију везану за његову педагошку и излагачку делатност и његово учешће на симпозијумима широм иностранства. Наравно и награде и признања. Морам да кажем, иако је ово изложба документарног типа, иако је реч о једној хронологији, ретроспективи 50-годишњег стваралаштва, ови панои никако нису лишени ни естетике, ни ликовности. То је такође један дух рада Миодрага Табачког који представља заправо спој архитектонске прецизности која је увек у служби функционалности, а када је у питању његова сценографија, једног сценографског маштарења и разиграности која је у функцији уметничког доживљаја. Јако ми је драго да се након Београда ова изложба нашла овде у Зајечару и сигурна сам да ће она даље путовати јер од почетка своје каријере Табачки је био отво-

рен и за рад у мањим позоришним срединама и на малим позоришним сценама. Како је у питању веома продуктиван стваралац, усудићу се да кажем: ово је прослава првих 50 година његовог стваралаштва, а господина Табачког већ сутра очекује нова премијера“ – казала је Марија Симоновић.

Табачки је, како је то у каталогу који прати изложбу забележио академик Милан Лојаница, сценографију, цртање и сликање, ту архитектуру позорнице подигао до висине уметничких подвига. „Успео је да увек својим инсценацијама допире до суштине литерарних предлога на које се ослања, да тиме инспирише режијску интрепретацију, да мотивише глумиште, да озари гледалиште. Тако му се може приписати заслуга да је својим радом подигао позоришну сценографију до уметничких подвига, у којима је можемо видети раме уз раме са позоришном режијом па и, како то сам назив ове изложбе каже – у главној улози“.

Бројној публици у галерији Народног музеја у Зајечару обратио се и директор зајечарског театра, Владимир Ђуричић.

„Мени је остало само да кажем да смо на правом

путу, јер овакав репрезентативан скуп у овој галерији није скоро виђен, али биће их све више јер имамо младог, врлог директора са пуно идеја кога је и Бог погледао, будући да се много тога дешава у Зајечару и музеју, као што је нови визиторски центар на Феликс Ромулијани који је велика ствар за читаву Србију, не само за Зајечар. Захваљујем се господину Табачком што је својим присуством и овом изложбом увеличао наш фестивал посвећен једном великану и рекао бих од једног великана другом великану. Рекао је да не жели пуно да прича јер његова дела о њему говоре. А ми би веома волели да га на пролеће видимо са његовим предавањем, неким другим поводом, овде у нашем Зајечару на истоку Србије. Хвала вам на овом дивном дару Зајечару и нашем фестивалу“ - рекао је Владимир Ђуричић који је академику Миодрагу Табачком овом приликом уручио плакету за допринос култури и статуету Зорана Радмиловића да га сећа на овај дан.

ПРАТЕЋИ ПРОГРАМ

У оквиру пратећег програма 32. Фестивала „Дани Зорана Радмиловића“ зајечарској публици је представљена „Енциклопедија Српског народног позоришта 1861-1986.“ капитално дело историје нашег најстаријег професионалног театра.

У три тома, на око 1500 страна, са преко 5000 одредница, уз велики број фотографија обједињено је све оно што је Српско народно позориште радило током првих 125 година постојања. Капитално издање Српског народног позоришта које заслужује велику пажњу сада а нарочито у времену које долази рекао је модератор проф. др Ненад Новаковић.

„Добијаће све више на цени и на вредности због тога што ће сви истраживачи који се буду бавили позориштем и српском културом морати да крену од ове енциклопедије. Велики је то издавачки подухват. Енциклопедија и монографија су два најтежа облика публикације зато што захтевају сигурност, тачност, поузданост података и целовитост а то подразумева озбиљно истраживање и озбиљне људе који су укључени у овај пројекат“, истакао је Новаковић

Директор Српског народног позоришта из Новог Сада др Зоран Ђерић подсетио је да је припрема на изради енциклопедије покренута пре 50 година окупивши, тада најважније театрологе и уметнике

из позоришта не само Србије већ и тадашње Југославије.

„Сви су они дали свој допринос будући да је ово огроман посао и требало је много времена да се све то сакупи, обради и дође најпре до електронског, а онда и до штампаног издања. Надам се да ћемо имати и у перспективи могућност да наставимо тамо где смо стали а то је 1987. година, будући да је позоришни живот у последњих тридесетак година можда интензивнији него икада, са великим бројем премијера, сарадника и уметника из свих уметничких јединица, и балет и опера и драма, и наравно негујемо све што је везано за позориште“, рекао је Ђерић.

О енциклопедији је говорио и Александар Милосављевић, театролог, некадашњи управник Српског народног позоришта за време чијег мандата је енциклопедија завршена и постављена на сајт СНП. Он је говорио и о заслугама свог претходника на месту управника, Миливоја Млађеновића, да се рад на овој значајној публикацији настави.

Осим биографских чињеница о глумцима, певачима, балетским играчима, музичарима, редитељима, кореографима, диригентима, драматурзима, сценографима, костимографима, члановима управе и техничког особља најстаријег професионалног театра у Срба, енциклопедија садржи и податке о историчарима позоришта и критичарима који су писали о СНП, затим добротворима и другим људима и институцијама који су утицали на рад театра, а ту су, наравно, и детаљи о свим представама изведеним у посматраном периоду, дакле од 1861. до 1986.

ПОЗОРИШНА КРИТИКА

**Слободан Селенић, „Очеви оци“ режија
Вељко Мићуновић, Народно позориште у
Београду**

Играти у позоришту велику литературу, као што је роман „Очеви и оци“ Слободана Селенића, објављен 1985. године, може да се посрећи и да добијемо изванредну представу или да буде негледиво позоришно остварење које се брзо заборави. Добром драматизацијом романа Ката Ђермати даје довољно романа и Селенића редитељу Вељку Мићуновићу да веома успјелом глумачком подјелом оцрта наше национално наслеђе које нас болно опомиње, али из кога на жалост, мало шта учимо.

Поруке представе „Очеви и оци“ нас данас опомињу својом актуелношћу и свјежином, као да су писане ових дана, указују на све наше разлике: идеолошке, политичке, класне, националне, ста-

росне, полне... не тражећи рјешења, већ само копајући нове сукобе и роварећи по историји, улазећи у све већа неслагања из чега се само може наслутити трагедија и разарање породице у било ком стадију развоја и у било ком систему или политичком окружењу она била. И у таквом амбијенту ансамбл Народног позоришта из Београда доноси нам позоришну причу предочену чистим позоришним језиком, врхунском глумачком креацијом цијелог ансамбла и прецизном режијом која се држала основне нити и порука Селенићевог романа.

Редитељ нам представља породицу, гдје се потомство, захваљујући прије свега патријархалном духу који у себи носи Нанка, коју одлично игра Сена Ђоровић, одгаја на епици и јунаштву, гдје су митови предкосовског, косовског и покосовског циклуса народне епике основна и најважнија литература уз коју се успављивало и одрастало, јуначило, у бој и славље одлазило. Из таквог милгеа одлазак сина на школовање у свијет је траума и за оца који се вратио због идеолошких разлога у родну земљу из иностаранства, али још веће и болнија за дежурног моралисту и заштитника култа породице Нанку. Сусрет сина Стевана Медаковића са другом културом и цивилизацијом је болан и тешко прихватљив до оног тренутка када љубав наткриљује све разлике и могуће препреке приликом повратка кући и вјенчавања са женом из Енглеске. Колико се Стеван преобразио одласком у иностарство у једном смјеру, толико се његов син Михајло, рођен из брака са Енглескињом Елизабетом вратио уназад повратком у земљу дједе и оца. Та метаморфоза идеолошка и морална је она верткала разарања и пропадања српске породице, док окоштали, непромјенљиви дједа, радикал и приврженик цркве, кога ванредно успјешно тумачи Милош Ђорђевић, остаје константа која се не мијења и постаје реметилачки фактор трансформације породице у мијенама које прате свако друштво и заједницу.

Сукоб два свијета бијеле кафе и клековаче, уштипка и крофне, несналажење очева у новонасталим приликама и сукоб са долазећом генерацијом указује да тај несклад и унутарпородично трвење никако не може донијети добро. И када очеви и синови говоре српским језиком мање се разумију него када причају на енглеском и тражи се сукоб, борба, контрасмјер по сваку цијену.

Остаје дилема и шта је то очинска љубав и колико се она смије показати, мада недвојбено она постоји, али је затомљена и „забрањена“. Очеви

не смију да покажу љубав, не могу да схвате различитости које нас окружују и које долазе као нормалне мијене у друштву, а Нанка нас у предстви на све то упорно упозорава. Сена Ђоровић одлично наткриљује тај традиционални дух српске породице и када је у првом, а нарочито у другом плану у представи.

Никола Ракочевић, као син Милутина и отац Михајла носи радњу и представља ону осовину, али и раздјелницу свијетова и сукоба унутар породице, друштва, система једног који неумитно одлази и другог несхваћеног који пристиже. Вања Ејдус глумећи мајку Елизабету неснађена између двије непомирљиве културе и свијета напушта и породицу, остварила је улогу за памћење. Вања Милачић као Рахела Блејк, пријатељица Елизабете, је дио тих погубљених бића из српских породица коју не заобилазе чак ни концентрациони логори, док Ива Милановић глумећи Јелену доноси улогу пркосне новогенерациске бунтовнице која зна шта хоће и стреми том циљу. И њих три су оне fine нити ове велике позоришне чаролије која нас очарава. И на крају, изненада појављује се се са монологом који све објашњава, али и подвлачи, Никола Ристановски у улози Видосава Прокића који по разрованим ратиштима и рањеним душама покушава породицама унесрећених на свим странама унијети бар трачак истине и оне сурове стварности која нас разара.

Сценографија Зоране Петров је асоцијативна, али прегломазна и спутава глумце у слободном покрету остављајући простора за игру између огромних клупа и на њима, док су костими Марије Марковић у функцији представе и још јасније подцртавају карактере ликова које глумци тумаче.

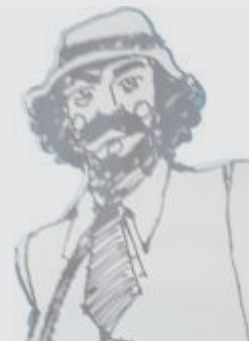
Представа, уосталом како и Селенићев роман, никога не оставља равнодушним и само се запитамо, да ли ишта из прошлих времена може да нас научи, опомене и подсјети да можда тако не би требало. Ако је то задатак позоришта да нас боцка на тачкама гдје смо осјетљиви, онда је то ова представа и остварила.

Ненад Новаковић

Позориштариије...

ИЗВОЂАЧ ГЛУМАЧКИХ РАДОВА

Сваки посетилац зајечарског позоришта сусретне се са портретом Зорана Радмиловића у фоајеу театра, који је својеврсни заштитни знак установе. Аутор тог портрета је академски сликар Љубисав Љуба Милуновић, познат као сликар Атељеа 212.

„Памтим анегдоту са Зораном који је у бифеу Атељеа 212, увек стајао за шанком.“, присећа се Милуновић.

„Ја сам се после две године једва изборио да уђем у тај бифе и моје место је било одмах поред врата, уз једну даску коју смо звали „зид плача“ јер је била толико уска да је на њој могло само да се одложи пиће и стави пиксла.

Једном приликом Зоран ме је питао ко сам и шта радим у позоришту. Одговорио сам да сам на месту сликара - извођача.

Он је рекао: „Ма шта те брига. Ја сам извођач глумачких радова, а то му дође на исто.“

32. Фестивал „Дани Зорана Радмиловића“, 17-24.10.2023.

Издавач: Народно позориште Тимочке Крајине - Центар за културу „Зоран Радмиловић“ Зајечар • За издавача: Владимир Ђуричић • Редакција: Биљана Глишић, главни и одговорни уредник; Јелена Бујдић Кречковић, Мирјана Петровић Цаца, Сања Петровић, Невена Чолић, Лидија Џунов; Никола Дробњаковић, техничка припрема • Штампа: Услужна радња за дизајн и штампу „Simple“ Зајечар • www.zoranradmilovic.rs

Бесплатан примерак. Ова публикација је за интерну употребу

СПОНЗОРИ ФЕСТИВАЛА:

ПОКРОВИТЕЉИ ФЕСТИВАЛА:

Република Србија
Министарство културе

ГРАД ЗАЈЕЧАР

32.

ФЕСТИВАЛ

„ДАНИ ЗОРАНА РАДМИЛОВИЋА”
ОД 17. ДО 24. ОКТОБРА 2023.

П Р О Г Р А М

ПРЕДФЕСТИВАЛСКО ВЕЧЕ

17. октобар-уторак

19:00 сала позоришта

Књижевно вече академика Душана Ковачевића посвећено педесетогодишњици представе Радован III

ОТВАРАЊЕ ФЕСТИВАЛА

18. октобар-среда

18:00 споменик Зорану Радмиловићу

„Песнички поздрав Зорану Радмиловићу”

20:00 сала позоришта

„(Пра) фауст”

Johan Wolfgang Gete, режија Борис Лијешевић
Београдско драмско позориште, Београд

19. октобар-четвртак

20:00 сала позоришта

„Очеви и оци”

Слободан Селенић, режија Вељко Мићуновић
Народно позориште у Београду, Београд

20. октобар-петак

20:00 сала позоришта

„Развојни пут Боре Шнајдера”

Александар Поповић, режија Егон Савин
Југословенско драмско позориште, Београд

21. октобар-субота

20:00 сала позоришта

„Декамерон”

Ђовани Бокачо, режија Дејан Пројковски
ЈУ Градско позориште Подгорица (Црна Гора) Културни центар Бар – Фестивал Барски љетопис, Бар (Црна Гора) и Народно позориште Ниш (Србија)

22. октобар-недеља

20:00 сала позоришта

„Госпођица”

Иво Андрић, режија Ђурђа Тешић
Народно позориште Републике Српске, Бања Лука (Република Српска)

23. октобар-понедељак

20:00 сала позоришта

„Чиста кућа”

Сара Рул, режија Андреа Пјевеић
Атеље 212, Београд

ЗАТВАРАЊЕ ФЕСТИВАЛА

24. октобар-уторак

20:00 сала позоришта

У част награђених

„Чеховљева соба”, сезона прва

(девет малих прича) према причама Антона Павловича Чехова
режија Никола Завишић
Народно позориште Тимочке Крајине „Зоран Радмиловић” Зајечар